



Viorica Cărare:

Întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat nu aplică principiile de concurență

pag. 5

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în iulie 2019

pag. 13

Evenimente și activități desfășurate în iulie 2019 în relația Republica Moldova – UE

pag. 14

Calitatea mediului concurențial în contextul integrării europene

Concurența reprezintă o pavăză împotriva protecționismului și înrădăcinării intereselor marilor întreprinderi și monopolurilor, deschizând piețele pentru noii intrați și sporind atractivitatea unei țări ca beneficiar al investițiilor străine directe

Concurența este un factor crucial în determinarea creșterii economice. În primul rând, concurența pune presiuni asupra firmelor pentru ca acestea să-și crească eficiența. În al doilea rând, concurența asigură ca firmele mai productive să-și crească cota de piață în detrimentul celor mai puțin productive. În al treilea rând, în prezența concurenței, firmele vor urmări să inoveze pentru a obține un avantaj din punct de vedere al costurilor, pentru a-și diferenția produsele sau pentru a aduce noi produse pe piață.

De asemenea, concurența contribuie la creșterea economică și în alte moduri. Există dovezi că concurența reduce ratele inflației, atât la nivel sectorial, cât și la nivel agregat. Concurența reprezintă o pavăză împotriva protecționismului și înrădăcinării intereselor marilor întreprinderi și monopolurilor, deschizând piețele pentru noii intrați și sporind atractivitatea unei țări ca beneficiar al investițiilor străine directe. Rolul concurenței în determinarea creșterii economice este deosebit de important în actualul climat economic. Cu instrumente macroeconomice susceptibile a se dovedi insuficiente și utilizarea lor restricționată de necesitatea consolidării fiscale, instrumentele microeconomice (precum înlăturarea presiunilor inutile de reglementare și protecția și promovarea concurenței) devin cu atât mai importante.



Acquis-ul comunitar în materie de concurență cuprinde regulile comunitare de concurență care au o vechime de peste o jumătate de secol, fiind incluse în Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, semnat la Roma, în anul 1957 și legislația secundară comunitară care dezvoltă aceste principii (regulamente, reglementări-cadru, linii directoare).

Regulile de concurență sunt reflectate în *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* (TFUE) la Capitolul 1 al Titlului VII „Norme comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă”.

Astfel, Conform articolului 101 (ex-articolul 81 din TCE) sunt incompatibile cu piața internă și interzise *orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne și, în special, cele care:*

- stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Cu toate acestea, prevederile de mai sus pot fi declarate inaplicabile în cazul acordurilor între întreprinderi, decizii ale asocierilor de întreprinderi, practici concertate care contribuie la îmbunătățirea producției sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau

economic, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut și care: nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective; nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

Articolul 102 (ex-articolul 82 din TCE) formulează regula conform căreia este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, *folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia*. Aceste practici abuzive pot consta în special în:

- impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;
- limitarea producției, comercializării sau dezvoltării tehnice în dezavantajul consumatorilor;
- aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Constituția Republicii Moldova conține la articolul 9 „Principiile fundamentale privind proprietatea” prevederea conform căreia „Piața, libera inițiativă economică, *concurența loială* sunt factorii de bază ai economiei”. Concretizând acest principiu, articolul 126 (Economia) declară economia Republicii Moldova ca fiind o „economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în *concurență liberă*”. În acest sens, statul trebuie să asigure „libertatea comerțului și activității de întreprinzător, *protecția concurenței loiale*, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție”.

Domeniul concurenței este guvernat în Republica Moldova de Legea concurenței¹ și Legea cu privire la ajutorul de stat². Ambele legi au fost elaborate și aprobate în contextul obligațiilor asumate de către Republica Moldova și reflectate în Acordul de Parteneriat și Cooperare între Republica Moldova și Uniunea Europeană, precum și în Planul de acțiuni Republica Moldova - UE.

Conținutul acestor două legi este dezvoltat și concretizat în legislația națională secundară în materie de concurență formată preponderent din regulamentele Consiliului de Concurență care transpun în mare parte prevederile regulamentelor, reglementărilor-cadru, liniilor directe, comunicărilor comunitare.

Implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - UE pe segmentul „Concurență” aduce noi oportunități de afaceri, dar, în același timp, atrage o responsabilitate crescută pentru operatorii economici din Republica Moldova, care sunt obligați să respecte regulile de concurență aplicabile în interiorul UE.

Capitolul 10 „Concurența”, reprezentând o parte componentă a Titlului V „Comerț și aspecte legate de comerț” al Acordului de Asociere, conține două secțiuni: secțiunea 1 „Antitrust și concentrări economice” și secțiunea 2 „Ajutoarele de stat”. Prevederile incluse în aceste compartimente țin de următoarele aspecte: principiile puse la baza reglementărilor, aspecte legate de legislația primară și cea secundară, aspectele instituționale, cerințele de transparență.

Instrumentul principal de implementare a Acordului de Asociere îl constituie Agenda de Asociere, negociată cu Comisia Europeană. Cu referire la concurență, Agenda de Asociere identifică următoarele activități prioritare pentru perioada 2017-2019:

- asigurarea faptului că, în Republica Moldova, cadrul instituțional și capacitatea sa adminis-

¹ Legea nr. 183 din 11.07.2012.

² Legea nr. 139 din 15.06.2012.

Tabelul 1. Indicatori care caracterizează mediul concurențial din Republica Moldova.

	Valoare	Scorul	Poziția /140
Efectul denaturator al impozitelor și subvențiilor asupra concurenței, 1-7 (cel mai bun)	3,6	42,8	78
Amploarea poziției dominante de pe piață, 1-7 (cel mai bun)	3	33,9	119
Concurența în servicii, 1-7 (cel mai bun)	4,8	63,1	82
Prevalența barierelor netarifare, 1-7 (cel mai bun)	4,4	56,1	71
Eficiența procesului de clemență, 1-5 (cel mai bun)	2,3	31,3	117

Sursa: elaborat de autor în baza The Global Competitiveness Report 2018, World Economic Forum, 2018.

ISBN-13: 978-92-95044-76-0. Disponibil pe: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>.

trativă garantează punerea în aplicare efectivă a legislației în materie de concurență, în mod imparțial, și asigură condiții de concurență echitabile pentru toți agenții economici;

- consolidarea dialogului cu privire la experiența de asigurare a respectării legislației în acest domeniu, precum și cu privire la alte evoluții legislative din sfera concurenței, inclusiv prin asigurarea formării autorităților și prin furnizarea de consultanță de specialitate ad-hoc cu privire la asigurarea respectării generale a normelor privind ajutorul de stat.

La șapte ani din momentul inițierii dezvoltării în Republica Moldova a cadrului legislativ și instituțional în domeniul concurenței prin prisma acquis-ului comunitar, dintre care 3 ani reprezentând segmentul temporal aferent implementării Noii Agende de Asociere care identifică domeniile prioritare de implementare a prevederilor Acordului de Asociere pentru perioada 2017-2019, prezintă interes progresul înregistrat de Republica Moldova pe anumite dimensiuni ale

mediului concurențial. În acest sens, Tabelul 1 prezintă o selecție a indicatorilor din *Raportul privind competitivitatea globală (ediția 2018)* care reflectă calitatea mediului concurențial din Republica Moldova.

După cum reiese din datele prezentate în acest tabel, în cazul indicatorului *Amploarea poziției dominante de pe piață*, Republica Moldova a fost poziționată pe locul 119, iar în cazul indicatorului *Eficiența procesului de clemență*, Republica Moldova a ocupat locul 117 (din 140 de țări analizate în Raport).

Aceste evaluări nesatisfăcătoare sugerează concluzia despre necesitatea intensificării prompte a eforturilor tuturor autorităților administrației publice centrale de specialitate, autorităților administrației publice locale și autorităților cu funcții de reglementare și control în direcția formării și menținerii unui mediu concurențial loial prin prisma normelor comunitare reflectate în Acordul de Asociere RM - UE.



sursa foto: bizlaw.md

Viorica CĂRARE:

ex-președinta a Consiliului Concurenței al Republicii Moldova (2007-2018)

Întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat nu aplică principiile de concurență

Doamna Cărare, de ce este important să protejăm, să menținem și să stimulăm concurența pe piața Republicii Moldova? Care sunt autoritățile publice chemate să promoveze concurența loială în Republica Moldova?

Concurența este forța motrice a economiei, care stimulează alocarea resurselor în cel mai eficient mod, cu impact asupra sporirii cali-

tății și diversității bunurilor, serviciilor oferite consumatorilor, promovării inovației și implementării noilor tehnologii. Politicile în domeniul concurenței, armonizate la cele mai bune practici europene, înlesnesc creșterea bunăstării întregii societăți. Conform art. 126 din Constituția Republicii Moldova asigurarea protecției concurenței loiale ține de competența statului. Prin urmare, toate autoritățile publice

sunt obligate să promoveze concurența loială și să contribuie, în limita competențelor sale, la menținerea unui cadru legal normativ și de reglementare adecvat principiilor economiei de piață. În același timp, și mediului de afaceri și societății civile le revine un rol important în derularea eficientă a acestui proces.

Care sunt, în opinia Dvs., cele mai pronunțate neajunsuri, probleme, constrângeri, provocări care împiedică formarea și menținerea unui mediu concurențial loial în Republica Moldova?

În Republica Moldova politica de concurență și cadrul legal-normativ în domeniul protecției concurenței își au originea la începutul anilor 2000. Din acea perioadă, politica de concurență a evoluat continuu, lărgindu-și aria de abordare, mecanismele și instrumentele de intervenție. Totuși, chiar dacă au fost înregistrate progrese și au fost realizate reforme importante, persistă mai multe probleme care împiedică funcționarea mediului concurențial loial. Acestea pot fi, în mare parte, structurate în trei grupe: reglementări excesive și bariere de intrare pe piață; cultura concurențială redusă a societății; comportamentele anticoncurențiale.

În Republica Moldova există numeroase sectoare economice în care autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale, autorități cu funcții de reglementare și control pe diferite piețe, au introdus norme care reglementează, în totalitate sau parțial, prețurile, calitatea și cantitatea producției și serviciilor furnizate, ceea ce poate avea o influență asupra concurenței.

Persistă și problema întreprinderilor cu drepturi exclusive delegate de stat. Deseori întâlnim cazuri când aceste întreprinderi acordă în paralel servicii pe piețele deschise concurenței și, folosind servicii legate, restricționează concurența pe aceste piețe.

Eficiența scăzută a întreprinderilor publice sugerează existența unei alte probleme cu impact asupra mediului concurențial. Astfel, din cele 24 de sectoare economice analizate pentru Republica Moldova conform metodologiei OCDE,

în 20 - sectorul public deține cel puțin o întreprindere (sub formă de întreprindere de stat, întreprindere municipală sau societate comercială cu capital de stat). Performanța redusă este cauzată în mare parte de faptul că întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat nu aplică principiile de concurență la selectarea și contractarea furnizorilor de bunuri, servicii, lucrări. Achizițiile sunt efectuate la prețuri nejustificate și prin intermediari, în iar achizițiile de proporții - fără acordul consiliului/fondatorului. Cadrul legal existent și regulamentele interne ale întreprinderilor nu prevăd proceduri suficiente, clare și transparente de achiziții.

În Republica Moldova sunt cazuri când cadrul normativ prevede expres bariere de intrare pe piețe. La acest capitol trebuie să-și consolideze eforturile atât parlamentul și guvernul, cât și autoritățile publice care supraveghează aceste piețe.

Cu regret, putem constata că cele mai multe probleme concurențiale în Republica Moldova sunt pe piețele reglementate: în cazul acestora din urmă, fie reglementările sunt excesive, fie implementarea acestora nu este adecvată.

Domeniul concurențial este relativ nou în Republica Moldova și, deși urmărim anumite progrese la nivelul societății, este absolut necesar de promovat intens cultura concurențială. Această sarcină se referă nu doar la funcționarii publici, judecători și avocați, dar și la jurnaliști care formează opinia publică, studenți care se vor preocupa în viitor de diverse aspecte ale domeniului concurenței.

Cunoștințele și cultura redusă privind principiile de bază ale politicii concurenței constituie o problemă crucială care necesită concentrarea unor eforturi mari asupra acestui aspect. Astfel, experiența Consiliului Concurenței din perioada 2013-2018 reflectă că un număr mare de investigații inițiate au fost legate de încălcarea art. 12 din Legea concurenței (interzicerea acțiunilor sau inacțiunilor autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale de restrângere, împiedicare sau denaturare a

concurenței) și nu în ultimul rând, de cultura concurențială redusă a funcționarilor publici.

Al treilea grup de probleme se referă la comportamentul anticoncurențial al mediului de afaceri. Este de menționat că multe încălcări se fac neintenționat, reiterând încă odată nivelul scăzut al culturii concurențiale a reprezentanților mediului de afaceri și al avocaților care îi reprezintă. Acest grup de probleme se referă la capacitatea și instrumentarul aplicat de Consiliul Concurenței în prevenirea și combaterea acțiunilor anticoncurențiale, controlul și monitorizarea ajutorului de stat.

Este oare AA între Republica Moldova și UE o soluție pentru aceste probleme?

Semnarea Acordului de Asociere a ridicat la cel mai înalt nivel de responsabilitate problemele și provocările în domeniul concurenței și al ajutorului de stat în cadrul activității tuturor autorităților publice din Republica Moldova. Acordul de Asociere evidențiază necesitatea liberalizării și îmbunătățirii accesului la diferite piețe, transparența piețelor, dereglementarea activității mai multor domenii și sectoare: domeniul energetic; societatea informațională/servicii informatice, turismul, domeniul culturii, politica audio-vizualului și mass media; comerțul și aspectele legate de comerț, prestarea serviciilor, serviciile financiare, serviciile poștale și de curierat, serviciile de transport, achizițiile publice și proprietatea intelectuală etc.

În perioada mandatului meu de Președinte al Consiliului Concurenței, instituția și-a intensificat efortul în direcția liberalizării și dereglementării piețelor, în vederea creării unei economii de piață funcționale în Republica Moldova. În acest sens, a fost elaborat Programul național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, realizând obiectivele din Acordul de Asociere. Menționez că capitolul 10 „Concurența” din Acordul de Asociere a fost implementat semestrial pe parcursul anilor fără nici o restanță. Însă acest efort este insuficient atât timp cât celelalte autorități nu-și îndeplinesc angajamentele asumate în Acordul de Asociere.

Articolul 334 din AA reliefează importanța concurenței libere și nederivate în relațiile comerciale dintre Republica Moldova și UE. În acest context, ce trebuie să înțelegem sub termenul de „încălcări anticoncurențiale”?

Voi răspunde la această întrebare prin a mă referi la legislație. Astfel, prin Legea concurenței și Legea cu privire la ajutorul de stat sunt interzise următoarele tipuri de comportamente anticoncurențiale: acordurile anticoncurențiale; abuzul de poziție dominantă, concurența neloială, acțiunile/inacțiunile autorităților publice de restrângere a concurenței, concentrările economice nenotificate și cele care afectează mediul concurențial, ajutorul de stat acordat ilegal și ajutorul utilizat abuziv.

Care sunt cele mai frecvente practici comerciale anticoncurențiale manifestate în Republica Moldova?

Dacă punem în evidență investigațiile finalizate în 2018, atunci din numărul total al acestora (31), 10 cazuri reprezintă acorduri anticoncurențiale, 9 cazuri - acțiuni anticoncurențiale ale autorităților publice, 5 cazuri - abuz de poziție dominantă, 5 - concentrări economice nenotificate și 2 - acțiuni de concurență neloială.

Pentru comparație, în 2017 au fost finalizate 27 de investigații. Dintre acestea, cazurile de acorduri anticoncurențiale au fost în număr de 8, cazurile de abuz de poziție dominantă - 3, cele de acțiuni anticoncurențiale ale autorităților publice - 6, cazurile privind acțiuni de concurență neloială - 5, cazurile de concentrări economice nenotificate - 5.

Prin urmare, putem formula concluzia că cele mai frecvente comportamente anticoncurențiale în Republica Moldova sunt acordurile anticoncurențiale, urmate de acțiunile anticoncurențiale ale autorităților publice.

Care sunt cele mai notorii cazuri de comportament anticoncurențial în Republica Moldova în opinia Dvs.?

Un exemplu de abuz de putere dominantă este cazul „Ivaro” S.R.L. vs. „Apă - Canal Chișinău” S. A. În cadrul investigației s-a examinat faptul

că „Ivaro” S.R.L. (din mun. Chișinău) a fost impusă să achite taxe de preepurare, chiar dacă nu a beneficiat de acest serviciu prestat de către „Apă-Canal Chișinău” S.A. „Ivaro” S.R.L. a fost deconectată de la rețea pentru că a refuzat să plătească facturile respective. Consiliul Concurenței a calificat acțiunea întreprinderii „Apă-Canal Chișinău” S.A. ca abuz de poziție dominantă. Plenul Consiliului Concurenței a sancționat întreprinderea „Apă-Canal Chișinău” S.A. cu o amendă în valoare de 767 mii lei.

Un alt caz notoriu de abuz de putere dominantă a fost refuzul neîntemeiat al furnizorilor de medicamente de a onora obligațiile contractuale privind livrarea integrală și în termen a medicamentelor către instituțiile medicale la începutul anului 2015. Pe parcursul desfășurării investigației, Consiliul Concurenței a constatat că întreprinderile „Dita EstFarm” S.R.L., „Esculap-Farm” S.R.L., „Medeferent Grup” S.R.L., „SanFarm Prim” S.A., „Metatron” S.A. și „R&P Bolgar Farm” S.R.L. au deținut în anul 2015 poziție dominantă pe piața livrării medicamentelor contractate de instituțiile medico-sanitare publice în urma licitației organizate de către Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale la data de 10.09.2014. Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea Legii concurenței de către „Esculap-Farm” SRL, „Dita EstFarm” SRL, „Medeferent Grup” SRL, „SanFarm-Prim” SA, „Metatron” SA și „R&P Bolgar Farm” SRL prin refuzul neîntemeiat de a livra integral și în termen medicamente instituțiilor medico-sanitare publice conform contractelor încheiate și a aplicat întreprinderilor menționate o amendă în valoare totală de 17,4 mil. lei.

Un exemplu de concurență neloială și publicitate ilegală servește cazul „Saint-Gobain Bygghusprodukter AB” vs „Supraten” S.A. Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea Legii concurenței de către întreprinderea „Supraten” S.A., manifestată prin copierea ilegală a ambalajului produsului WEBER.VETONIT, care îi aparține întreprinderii „Saint-Gobain Bygghusprodukter AB” din Suedia, pentru produsele FINITO SV+, EUROFIN SV+ și

plasarea acestora pe piață. Prin decizia Plenui a fost aplicată o amendă în mărime de 1,05 mil. lei.

Un caz notoriu de acord anticoncurențial este cazul cu privire la acțiunile anticoncurențiale ale companiilor de asigurări S.A. „Asito”, S.A. „Donaris-Group”, S.A. „Grawe Carat Asigurări”, S.A. „Moldasig”, S.A. „Moldcargo”, S.A. „Moldova-Astrovaz” și Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule pe piața serviciilor de intermediere a asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto externă „Carte Verde” prin brokerii de asigurare - reasigurare. Mărimea comisionului de 15% pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde” (pentru brokeri) s-a stabilit în comun acord de către companiile de asigurări nominalizate în cadrul unei ședințe din iulie 2012. Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea prevederilor Legii concurenței de către aceste companii de asigurări. Totodată, au fost aplicate amenzi companiilor vizate: S.A. „Asito” – amendă în mărime de 2,24 mil. lei, S.A. „Moldasig” – 3,38 mil. lei, S.A. „Donaris Group” – 1,55 mil. lei, S.A. „Grawe Carat” – 1,65 mil. lei, S.A. „Moldcargo” – 1,11 mil. lei și S.A. „Moldova-Astrovaz” – 0,12 mil. lei.

Un angajament al Republicii Moldova prevăzut în art. 335 al Acordului de Asociere este cel legat de menținerea unei legislații cuprinzătoare în materie de concurență. În legătură cu acest angajament, cum apreciați Dvs. legislația Republicii Moldova privind concurența?

Legea concurenței și Legea ajutorului de stat sunt legi moderne și armonizate cu normele europene din domeniu. Consiliul Concurenței monitorizează și propune modificări la nivelul cadrului legal-normativ din perspectiva prevederilor legislației în vigoare - în cazul în care este necesar. Analiza deficiențelor ia în considerare faptul că reglementările Uniunii Europene în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, de asemenea, se modifică permanent ca urmare a noilor decizii luate de către instanțele UE sau ca urmare a inovațiilor tehnice de la nivelul întreprinderilor. În consecință, cadrul juridic aplicabil în domeniul

concurenței poate fi considerat armonizat, fiind nevoie doar de actualizări permanente.

Pentru a asigura respectarea în mod eficace a legislației în materie de concurență, Republica Moldova trebuie, conform Acordului de Asociere, să mențină o autoritate independentă din punct de vedere funcțional, cu resurse umane și financiare adecvate. Această autoritate, pentru Republica Moldova înseamnă Consiliul Concurenței. Vă rugăm în formă să caracterizați această instituție.

Reformarea cadrului legislativ și instituțional din domeniul concurenței s-a produs preponderent în perioada 2012-2013. Anume atunci a fost adoptată și pusă în aplicare Legea concurenței și Legea ajutorului de stat. Odată cu modificarea cadrului legal din domeniu, Agenția Națională pentru Protecția Concurenței a fost reformată în Consiliul Concurenței. Schimbarea respectivă a fost absolut necesară pentru a asigura un mecanism mai eficient și amplu de aplicare, respectare și monitorizare a legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și a publicității, fiind conformă cu practicile avansate ale țărilor din Uniunea Europeană. Reformarea activității Consiliului Concurenței s-a produs în urma cooperării strânse cu Parlamentul, Guvernul și autoritățile de concurență din statele-membre ale Uniunii Europene, în cadrul unui proiect TWINING finanțat de UE. Consiliul Concurenței este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, ce asigură aplicarea și respectarea legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității în limitele competenței sale. Pentru aceasta, Consiliul Concurenței este învestit cu putere de decizie, de reglementare, de interdicție, de intervenție, de inspecție și de sancționare, în limitele stabilite de legislație.

Consiliul Concurenței este condus de Plenul Consiliului Concurenței. Plenul Consiliului Concurenței este un organ colegial decizional compus din 5 membri, inclusiv un președinte și doi vicepreședinți.

Pe parcursul anului 2018, Consiliul Concurenței a fost constituit din conducere, aparat

executiv, format din 5 subdiviziuni specializate în concurență, 4 subdiviziuni specializate în ajutorul de stat, 8 subdiviziuni operaționale și 4 filiale teritoriale (care au activat în regiunile Nord, Centru, Sud și Găgăuzia). La finele anului 2018, numărul total de angajați al Consiliului Concurenței a alcătuit 95 de persoane.

Secțiunea a 2 a Capitolului 10 „Concurența” din Acordul de Asociere este dedicată ajutorului de stat. Ce trebuie să înțelegem prin acest concept?

Conform Legii cu privire la ajutorul de stat, acesta reprezintă orice măsură de sprijin care întrunește cumulativ următoarele condiții: este acordată de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă; conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață; este acordată în mod selectiv; denaturează sau riscă să denatureze concurența.

Ajutorul de stat este un instrument important al politicii de stat în domeniul concurenței, determinând semnificativ comportamentul agenților economici, contribuind la crearea premiselor unui echilibru între respectarea regulilor de concurență și exercitarea de către stat a funcțiilor sale.

În perioada 2011–2015 ponderea ajutorului de stat în PIB a variat între 4,0% și 5,5%. În 2016 ponderea ajutorului de stat raportat în PIB a fost de 1,99%, iar în 2017 – 0,44. Cele mai bune practici în domeniul ajutorului de stat, sugerează că valoarea acestui indicator nu trebuie să depășească 1% din PIB.

Doamna Cărare, cum apreciați astăzi (a) decizia Plenului Consiliului Concurenței prin care s-a autorizat ajutorul de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale acordate de către BNM băncilor S. A. „Banca de Economii”, BC „Banca Socială” S. A. și BC „UNIBANK” S. A. (amintim că valoarea măsurii de sprijin raportate de BNM a fost de până la 9 500 milioane lei) și (b) decizia Plenului Consiliului Concurenței prin care s-a autorizat

ajutorul de stat sub forma de împrumuturi cu dobânzi preferențiale acordate de BNM băncilor „Banca de Economii” S.A. și BC „UNIBANK” S.A. În acest caz, valoarea măsurii de sprijin raportate de către BNM a fost de 224 372 mii lei.

Decizia o apreciez ca una obiectivă și absolut legală, dat fiind faptul că conform legislației în vigoare autoritatea de concurență în situație de criză financiară este obligată să dea răspuns în timp de 48 de ore la solicitările primite. De aceea, aș vrea să menționez că decizia a fost luată în termeni legali, fiind una condiționată. Drept rezultat, pentru că toți actorii implicați nu și-au îndeplinit angajamentele stipulate în decizia emisă de Consiliul Concurenței, a fost declanșată o investigație care califică acest ajutor ca fiind ilegal și dispune restituirea lui.

În continuare voi prezenta unele detalii referitoare la acest subiect. În conformitate cu prevederile art. 5 din Legea cu privire la ajutorul de stat, poate fi considerat compatibil cu mediul concurențial ajutorul de stat destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei. La evaluarea ajutoarelor de stat acordate conform obiectivului menționat, se aplică Regulamentul privind ajutorul destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei. Regulamentul dat se aplică ajutorului destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei declarate de Parlamentul, Președintele, Guvernul Republicii Moldova sau Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară. Comitetul Național de Stabilitate Financiară a constatat existența situației de criză financiară, fapt ce reprezintă o perturbare gravă a economiei. Perturbarea sectorului bancar, datorită gradului înalt de interdependență, afectează întreaga economie națională.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 938 din 13.11.2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, s-a acceptat propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară de acordare, în caz de necesitate, de către BNM băncilor licențiate, a creditelor de urgență în sumă de până la 9 500 milioane lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și de emitere a

garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de BNM.

În consecința acestei Hotărâri de Guvern și în baza Legii Concurenței, a Legii cu privire la ajutorul de stat și a Hotărârii Parlamentului nr.220 din 27.09.2013, Plenul Consiliului Concurenței a autorizat ajutorul de stat pentru salvarea S.A.”Banca de Economii”, BC „Banca Socială” S.A., BC „UNIBANK” S.A.

Aceleași argumente și constatări stau la baza celui de-al doilea ajutor de stat prin care BNM a acordat credite de urgență „Banca de Economii” S.A . și B.C. „UNIBANK” S.A. în mărime de 224 372 mii lei.

Conform Legii cu privire la ajutorul de stat și Deciziilor Plenului Consiliului Concurenței, BNM urma să prezinte Consiliului Concurenței în termen de 6 luni de la acordarea ajutorului de stat, un plan de restructurare sau de lichidare a beneficiarilor. Planul menționat nu a fost, însă, prezentat la expirarea termenului.

Care sunt cele mai importante realizări ale Republicii Moldova în domeniul concurenței și ajutorului de stat în contextul implementării AA?

În vederea impulsivării procesului de liberalizare a sectoarelor economice, Consiliul Concurenței în anul 2014, în parteneriat cu autoritățile publice centrale și de reglementare, a elaborat Programul național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, realizând prevederile Strategiei Naționale de dezvoltare „Moldova 2020” precum și obiectivele din Acordul de Asociere în materie de concurență și ajutor de stat. În premieră pentru Republica Moldova, a fost calculat indicatorul care reflectă nivelul de concurență și gradul de reglementare a piețelor produselor, după Metodologia OCDE.

Este de menționat că toate autoritățile statului, conform prevederilor constituționale, trebuie să asigure protecția concurenței loiale. În vederea mobilizării acestora pentru consolidarea mediului concurențial loial, Parlamentul a adoptat Programul național în domeniul

concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020 (Legea nr. 169 din 20.07.2017).

O reușită importantă este implementarea Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” (SIRASM). Acest sistem este o premieră la nivel mondial, Consiliul Concurenței din Republica Moldova fiind prima autoritate de concurență din lume care a elaborat și a implementat un astfel de sistem informațional. În urma lansării acestui sistem, experții europeni analizează replicarea acestei practici pozitive la nivelul Uniunii Europene. Acest sistem informațional permite ținerea evidenței ajutoarelor de stat autorizate de către Plenul Consiliului Concurenței în regim on-line în vederea asigurării transparenței utilizării resurselor publice.

În 2015 a fost lansată platforma de discuții și dialog „Competition CaFE”, care oferă posibilitatea unei comunicări tematice cu părțile interesate într-un nou format.

În 2016 a fost lansat Proiectul UE „Suport pentru Consiliul Concurenței”. Proiectul are drept scop îmbunătățirea aplicării legii și a reglementărilor care guvernează domeniul concurențial în Republica Moldova.

În vederea îmbunătățirii cadrului normativ ce ține de domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității, a adoptată Legea pentru modificarea și completarea Codului penal în sensul exceptării aplicării legii penale față de reprezentanții întreprinderilor care colaborează cu Consiliul Concurenței, în limita realizării politicii de clemență prevăzută de Legea concurenței. De asemenea, au fost operate unele modificări la Codul contravențional, care au ca scop asigurarea aplicării eficiente a Legii concurenței, în partea ce se referă la atragerea la răspundere a persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul autorităților și instituțiilor APC și APL, pentru încălcarea prevederilor legale în domeniu.

Ce directive europene sunt și /sau urmează să fie preluate pentru a fi transpuse în legislația națională în materie de concurență și ajutor de stat?

Consiliul Concurenței a realizat toate angajamentele, stipulate în documentele de importanță internațională și națională, asumate în materie de concurență și ajutor de stat. Succesele înregistrate de autoritate în implementarea angajamentelor au fost apreciate la nivel internațional, astfel încât, Consiliul Concurenței s-a clasat în 2018 pe primul loc în domeniul ajutorului de stat și pe locul trei în domeniul concurenței în clasamentul autorităților responsabile de implementarea legislației, realizat de Secretariatul Comunității Energetice.

Care sunt restanțele Republicii Moldova în domeniul concurenței și ajutorului de stat în contextul implementării Acordului de Asocierie? Care sunt, în opinia Dvs. cauzele acestor restanțe?

Acțiunile din AA care vizează restabilirea mediului concurențial adecvat se împart în două grupuri: acțiuni de care este responsabil Consiliul Concurenței și acțiuni de care sunt responsabile alte instituții, care au sprijinul Consiliului Concurenței. Acțiunile din primul grup au fost toate îndeplinite.

Dintre măsurile prevăzute spre implementare în Planul Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asocierie pentru anii 2017-2019 în domeniul concurenței și ajutorului de stat sunt în întârziere următoarele două măsuri din cel de-al doilea grup:

- introducerea în cadrul normativ a obligativității notificării Consiliului Concurenței la înregistrarea tranzacțiilor de concentrare economică la Camera Înregistrării de Stat (măsură prevăzută spre implementare cel târziu în trimestrul IV al anului 2018). În același timp, menționez că instituția responsabilă de implementarea acestei măsuri este Agenția Servicii Publice;
- implementarea cu titlu obligatoriu/opțional, în cadrul programelor cu profil economic, juridic, administrație publică la instituțiile de învățământ superior a cursurilor/modulelor în domeniul concurenței (măsură prevăzută spre implementare cel târziu în trimestrul

IV al anului 2017). Menționez, totodată, că instituția responsabilă de implementarea acestei măsuri este Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

După cum observați, în ambele aceste cazuri, Consiliul Concurenței este instituția care urmează să susțină instituțiile responsabile menționate anterior.

Concurența și ajutorul de stat reprezintă domenii, pe de o parte, foarte importante pentru economia națională, iar pe de altă parte, foarte complexe. Reieșind din această constatare, ce probleme, care în prezent afectează activitatea Consiliului Concurenței, ar trebui soluționate, astfel încât acesta să genereze performanță maximă?

Una din cele mai importante probleme este experiența și pregătirea redusă a specialiștilor.

Constatăm lipsa programelor de pregătire în instituțiile de învățământ superior, a cursurilor specializate de instruire continuă în domeniul dreptului concurențial și a strategiilor concurențiale, precum și a formatorilor cu experiență practică în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

Pentru că ați muncit și gestionat o perioadă importantă domeniul concurenței și ajutorului de stat în Republica Moldova, ce sugestii și sfaturi ați dori să oferiți celor care vor activa în sector după Dvs.?

Concurența și ajutorul de stat reprezintă domenii dinamice, aflate într-o permanentă evoluție. Aș sugera colegilor mei să investească permanent în creșterea lor profesională, să păstreze spiritul de echipă bazat pe respect reciproc, libertate și demnitate.

A dialogat:
Angela SECRIERU

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în iulie 2019

A) HOTĂRÂREA AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU REGLEMENTARE ÎN ENERGETICĂ

Hotărâre nr. 251 din 5 iulie 2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind confirmarea statutului de producător eligibil, Monitorul Oficial 23 iulie Nr. 239-240

Directivei 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 140 din 5 iunie 2009.

Evenimente și activități desfășurate în iulie 2019 în relația Republica Moldova-UE

2-4 iulie

Simpozionul mondial privind indicațiile geografice a avut loc în Lisabona, Portugalia. Simpozionul a fost organizat de Organizația Mondială a Proprietății Intellectuale (OMPI) și Institutul Național de Proprietate Industrială din Portugalia (INPI), cu sprijinul Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intellectuală (EUIPO). În cadrul discuțiilor plenare a fost prezentată informația referitoare la Studiul privind identificarea produselor tradiționale moldovenești cu potențial pentru a fi înregistrate cu indicații geografice (67 de produse) sau în calitate de specialitate tradițională garantată, realizat în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Suport pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”. Pe parcursul anului 2019 au fost depuse spre înregistrare noi cereri pentru protecția indicațiilor geografice și pentru prima specialitate tradițională garantată.

3-4 iulie

Premierul Maia Sandu s-a aflat într-o vizită oficială la Bruxelles unde a avut întâlniri oficiale cu Comisarul European pentru Politica Europeană de Vecinătate și Negocieri pentru Extindere, Johannes Hahn, Președintele Consiliului European, Donald Tusk, Vicepreședintele Comisiei Europene, Maros Sefcovic, Directorul general al Comisiei Europene pentru Politica Europeană de Vecinătate, Christian Danielsson și Comisarul european pentru comerț, Cecilia Malmström. Posibilitățile de consolidare a dialogului la nivel înalt dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au constituit subiectele de discuție între ambele părți.

5 iulie

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor a desfășurat o întrunire cu agenții economici autorizați (sanitar/veterinar) cu profilul fabricație/import și distribuția medicamentelor de uz veterinar din Republica Moldova. Obiectivul a fost de a explica prevederile Legii nr. 119 din 05.07.2018 cu privire la medicamente de uz veterinar, care a intrat în vigoare în februarie 2019 și transpune Directiva 2001/82/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 noiembrie 2001 de instituire a unui cod comunitar cu privire la produsele medicamentoase veterinare). Legea nr. 119 din 05.07.2018 cu privire la medicamente de uz veterinar a fost aprobată în conformitate cu Acordul de Asociere Republica Moldova - UE și prevede ridicarea la standardele europene a cerințelor față de întreg lanțul de operare cu medicamente de uz veterinar.

10 iulie

Ministerul Economiei și Infrastructurii a organizat cea de-a IV-a Reuniune a Subcomitetului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru Comerț și Dezvoltare Durabilă (TSD). În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, precum și experți din Uniunea Europeană.

Experții europeni au apreciat progresele înregistrate de țara noastră privind transpunerea legislației europene, precum și reformele demarate în sectoarele de referință. Aceștia au menționat că Moldova trebuie și în continuare să depună eforturi pentru ca legislația în domeniul muncii să fie aliniată la standardele UE, în conformitate cu Acordul de Asociere Republica Moldova -UE.

Reprezentanții Moldovei au informat delegația UE că în 2018 a fost adoptat Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră. Sistemul este operațional și poate fi utilizat pentru a indica alte informații relevante despre schimbările climatice.

12 iulie

Agencia „Apele Moldovei” inițiază procesul de elaborare a Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră (ciclul II). În acest context în perioada lunilor iulie-august 2019 Agenția „Apele Moldovei”, cu susținerea proiectului a Uniunii Europene „Inițiativa Apă plus pentru Țările de Parteneriatul Estic „ (EUWI+4East), organizează un șir de consultări publice a grupurilor țintă (utilizatorilor de apă) din districtul hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră pentru a identifica presiunile ecologice exercitate asupra resurselor de apă și măsurile necesare a fi incluse în Plan, cu scopul îmbunătățirii stării resurselor de apă din bazin.

17 iulie

Ministrul Finanțelor, Natalia Gavrilița a avut o întrevedere cu Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Peter Michalko. Discuțiile au vizat asistența macrofinanciară din partea Uniunii Europene și programele de suport bugetar în sumă de circa 45 de milioane de euro. Reprezentantul UE a menționat că Republica Moldova are parte de cea mai mare asistență financiară din partea UE per capita, însă e necesar ca țara noastră să poată absorbi aceste fonduri.

17 iulie

În cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor a avut loc Reuniunea Sub-Comitetului Moldova-Uniunea Europeană pentru măsurile sanitare și fitosanitare. La reuniune a participat misiunea Comisiei Europene, din care au făcut parte reprezentanții Direcției Generale Sănătate și Siguranța Alimentelor (DG SANTE), ai DG TRADE, precum și ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova. Subiectele discutate în timpul reuniunii au o importanță deosebită pentru dezvoltarea continuă a Republicii Moldova, pentru aproximarea legislației UE și pentru obținerea drepturilor de a exporta carne de pasăre și ouă, produse lactate pe piața comunitară.

18 iulie

Cabinetul de miniștri a avut o întrevedere cu ambasadorii Uniunii Europene acreditați în Republica Moldova. În cadrul întrevederii, premierul a mulțumit pentru susținerea acordată și a dat asigurări reprezentanților misiunilor diplomatice acreditate la Chișinău că agenda de reforme va continua să fie implementată într-un ritm sporit, menționând prioritățile actualei guvernări pe termen scurt. Șefa Executivului a mai vorbit despre îmbunătățirea condițiilor de activitate a întreprinzătorilor, eliminarea abuzurilor asupra oamenilor de afaceri cu venituri mici rămânând o direcție în care se va lucra intens.

19 iulie

Ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Georgeta MINCU a avut o întrevedere cu șeful Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, Peter MICHALKO. Reprezentantul MA-DRM a reiterat faptul că autoritățile moldovenești vor depune efort maxim pentru realizarea angajamentelor față de UE privind armonizarea legislației naționale la aquisul comunitar, și anume ce ține de: agricultură, protecția mediului, dezvoltare regională, comerț și măsuri fitosanitare. O importanță majoră este acordată și aprobării programelor sectoriale (lapte, carne, apicultură, ovine și caprine, horticultură, plante etero-oleaginoase).

Totodată, se mizează pe continuarea negocierilor pentru extinderea cotelor tarifare la produsele agroalimentare: cireșe, zahăr, porumb, produse cerealiere și alcool etilic; precum și majorarea cotelor tarifare la: struguri de masă și prune.

20 iulie

Ședința Comitetului de supraveghere al Programului-pilot „Femei în Afaceri”, care s-a desfășurat la Ministerul Economiei și Infrastructurii, a examinat și aprobat 81 de proiecte investiționale din cele 151 care s-au înregistrat în concurs. Acestea fac parte din cel de-al treilea Apel de proiecte investiționale finanțate de Uniunea Europeană. Astfel, Uniunea Europeană va oferi sprijin financiar pentru 81 de întreprinderi din zonele rurale ale Republicii Moldova. Suma granturilor constituie 11,02 mln lei, ceea ce va favoriza investiții în economie de circa 15,34 mln lei.

22 iulie

Ministrul Economiei și Infrastructurii, Vadim Brînzan, a avut o întrevedere cu șeful Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, Peter Michalko. Subiectul discuției a vizat cooperarea economică dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, prioritate a fost acordată implementării Acordului de Asociere și Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA). Peter Michalko a reiterat susținerea UE în realizarea tuturor reformelor. Șeful Delegației UE a apreciat progresele înregistrate în implementarea DCFTA, menționând că aceasta a contribuit la schimbarea configurației comerțului extern al Republicii Moldova, UE devenind principalul partener comercial al țării noastre, cu o pondere de 70% în privința exporturilor și 50% în privința importurilor, pe parcursul anului 2018.

23 iulie

ANRE a convocat prima ședință pe platforma de discuții asupra Planului de separare a operatorului sistemului de transport (OST) al gazelor naturale S.R.L „Moldovatrangaz”. La eveniment au participat reprezentanții tuturor instituțiilor de stat implicate și ale companiilor din sector, precum și oficiali ai Secretariatului Comunității Energetice. Legea nr. 108 cu privire la gazele naturale și cel de-al treilea pachet energetic prevăd că fiecare operator al sistemului de transport trebuie să fie certificat de către ANRE, respectând unul dintre modelele de separare prevăzute de Directiva 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă de gaze naturale. Legea menționată stipulează că procedura dată trebuie realizată până la sfârșitul anului curent. Astfel, S.R.L „Moldovatrangaz” urmează să prezinte un model concret de separare prevăzut de legislație, precum și un plan detaliat de acțiuni pentru implementarea acestuia. Reprezentanții Secretariatului Comunității Energetice au menționat că, în procesul de separare a operatorului de transport este necesar de a fi respectate cerințele de transparență, claritate și informare.

24 iulie

Premierului Maia Sandu s-a întâlnit la Bruxelles cu Johannes Hahn, Comisar European pentru Politica Europeană de Vecinătate și Negocieri pentru Extindere și cu Jean-Claude Juncker, Președintele Comisiei Europene. În cadrul acestei vizite, au fost semnate 3 acorduri de finanțare din partea UE. Primul se referă la consolidarea statului de drept și a mecanismelor anticorupție. Cel de-al doilea Acord prevede susținerea economică a anumitor regiuni din Republica Moldova, în special îmbunătățirea mediului de afaceri local și a accesului la servicii publice. Al treilea Acord are ca obiectiv general sprijinul Moldovei pentru participarea în diverse programe ale UE, în special pe dimensiunea socială și cu accent pe implicarea femeilor.

Semnarea celor 3 acorduri de finanțare, cu o valoare totală de 40,25 milioane EUR, este menită să contribuie semnificativ la dezvoltarea țării noastre și la apropierea Moldovei de Uniunea Europeană.

24 – 25 iulie

Președinta Parlamentului Republicii Moldova, Zinaida Griceanîi, și Prim-ministra, Maia Sandu, au avut o întrevedere cu Președintele Parlamentului European, David-Maria Sassoli, și cu membrii Comisiei pentru afaceri externe (AFET) a legislativului European și reprezentanți ai grupurilor politice din Parlamentul European. Evoluțiile în dialogul Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și prioritățile politicii interne și externe a țării noastre au constituit subiectul acestor întruniri.



IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos



Kingdom of the Netherlands